

Розглянувши таблицю 2, можна зробити висновок, що частка експорту України починає зростати з 2010 р., адже 2009 р. фінансова криза призвела до зниження обсягу експорту України до 0,33.

Унаслідок проведеного аналізу можна визначити такі основні шляхи покращення зовнішньоторговельної політики України, як обмеження імпорту та збільшення експорту, що зумовить позитивне сальдо платіжного балансу України та контроль за вивезенням капіталу з країни. Але головною проблемою розвитку українського експорту є низькі конкурентоспроможність продукції та технологічність. Тому для зростання експорту слід створити спеціальні стимули як заходи податкового та митно-тарифного регулювання, насамперед інформаційного підтримання національних експортерів.

Сосюк І.
КЗ «ХГПА»

СПЕЦИФІКА АНТРОПОНІМІВ ЯК ВИЯВ АВТОРСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ В РОМАНІ ВАСИЛЯ ШКЛЯРА «ЧОРНИЙ ВОРОН»

На тлі зростання загального інтересу до феномену власного імені та поліфонії його виявів у сфері літературно-художньої творчості відчутно актуалізується необхідність поглибленого вивчення літературного антропоніма, явища унікального й парадоксального за своєю епістемологічною природою. Літературний антропонім є окремим випадком імені людини, його відлунням у царині художнього тексту, своєрідною літературною акциденцією, проте у творах талановитих митців він може сягати такого масштабу узагальнення, у якому іманентно втілюється величезний досвід, накопичений людством у процесі осмислення сутності номінації.

Матеріалом для дослідження ми обрали роман Василя Шкляра «Чорний Ворон». Антропоніми, уживані в романі, неоднакові за семантикою, структурою та емоційним насиченням. Усі імена та прізвища автор старанно добирав, так чи так допасовуючи їх до створюваних образів, аби допомогти краще уявити й зрозуміти персонажів твору. Деякі з них, особливо прізвиська, можливо, автор створив власноручно на базі апелятивної лексики.

Василь Шкляр обирає імена, прізвища та прізвиська зважаючи на зовнішні особливості персонажів. Прикладом може бути прізвисько учасника загону отамана Чорного Ворона *Вовкулаки*, адже його зовнішність порівнюється з рисами *вовка*: «широко ошкірений рот, з якого визирали ікла», його мова має більш звірине походження, ніж

людське. Начальник ревкому Долбоносів теж отримав своє прізвище завдяки зовнішності, адже «у нього й справді був *ніс-долото*, плескатий і довгий, як у качура». *Скирта* ж, утікаючи від переслідувачів, висадив вікно, але застряг у ньому – не дарма ж *Скиртою* звався (скирта – це великий стіг сіна, соломи або необмолочених снопів хліба). Слід також звернути увагу на прізвисько *Дядюра*, яке походить від слова «*дід*». Можливо, прізвисько *Дядюра* (первісно – *Дедюра*) отримала похила людина. Проте так могли називати й дуже серйозну, а також сиву чи буркотливу, як дід, людину. Крім того, таке прізвисько могло стати іменем для дитини, яку виховував не батько, а дід. На жаль, нам не відомо, хто виховував *Дядюру*, але, можливо, він отримав це прізвисько, бо мав бороду, як у діда.

В. Шкляр обирає омоніми, урахувуючи національну ознаку персонажів. Так, у загоні Чорного Ворона був ненажерливий маленький китаєць на прізвисько *Ходя* (це зневажлива назва китайця).

У тексті наявні антропоніми, що влучно описують характер героїв: *Невіруючий Хома* завжди не вірить, підозрює та сумнівається у всьому; Прокіп Пономаренко, на прізвисько *Квочка*, мав цілу купу дітей, дуже любив, піклувався про них, як справжня *квочка*.

Причинами для вибору того чи іншого оніма в романі часто є історії сімей і звички персонажів. Наприклад, родина *Чучупак* отримала своє прізвище від діда, який мав звичку цвенькати до свиней: «*Чу-чу, пакосна!*». А ось *Біжу*, наймолодший з братів Момотів, дуже любив говорити слово «*біжу*»: «*Біжу*, каже, до дівчини, а вона *біжить* мені назустріч, тоді *забігли* в кущі, а вони *вибігли*, то й ніч *збігла*; ну, добре, хлопці, я вже *біжу*, бо *тре' бігти*, а тоді *прибіжу* й розкажу, куди ми ще *бігали*. Ось такий був цей *Біжу* – щира душа, прудкий, безвідмовний, а що вже легкий на ногу, то міг цілий день іти пішака врівень з кіннотою».

Отже, у художніх текстах Василя Шкляра антропоніми – це ефективний прийом вираження авторського погляду, авторської позиції, що є одним із компонентів структурно-текстових параметрів образу. Вони дають змогу образніше відтворити розмаїття людських характерів, учинків героїв, передати авторське ставлення до них. Особливості творення, семантичного наповнення, етимології власних імен не лише виражають текстову та підтекстову інформацію, а й розкривають життєву

позицію самого письменника, указують на індивідуальні особливості його художнього мислення.

Сумська І.
НТУ «ХП»

БАГАТСТВО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Мова – одне з чудес, за допомогою якого люди передають найтонші відтінки думок і почуттів. Вона віддзеркалює душу народу, його історію.

Українська мова, на мою думку, є однією з найбагатших мов сучасності. Талановиті українські письменники оспівували красу й багатство рідної мови. У кожному художньому творі ми знаходимо золоті зерна добра, барвистої краси мови. Мова народу – показник його свідомості. Вона дзвінкова криниця на середохресній дорозі нашої свідомості. Її джерела б'ють десь від магми, тому й вогняна така. Читаю літературні твори й бачу всю історію рідного краю, осмислюю всі історичні віхи. У нашій мові одухотворюється весь народ, уся Батьківщина. І хоча тепер нелегкі часи для простого люду, держава не завжди стоїть на його захисті, однак продовжує лунати рідна пісня, звучать рідні серцю мелодії. Усе це можна назвати духовністю.

А мова наша дуже багата. Нею можна висловити найскладніші думки, найтонші почуття й переживання, передати враження про побачене, почуте, прочитане. Український поет Володимир Сосюра закликав:

*Любіть Україну у сні й наяву,
Вишневу свою Україну,
Красу її вічно живу і нову,
І мову її солов'їну..,*

оспівуючи не тільки Україну, а й мову її народу!

Коли йдеться про походження української мови, переважна більшість зацікавлених сприймає цю проблему як питання про походження сучасної української літературної мови. Проте слід пам'ятати, що національна мова складається з двох самостійних гілок: спільної для всієї нації літературної мови, відшліфованої майстрами художнього слова, і мови народної, яка досить відмінна в різних діалектах. Хотілося б звернути увагу на діалекти української мови. Діалектизми поширені на всій